

16 NİSAN 2017
ANAYASA REFERANDUMU

-

MÜŞAHİT
REHBERİ

-

A) TEMEL KAYNAKLAR

1- KANUN:

Seçimler ve referandumlarla ilgili başvuracağımız ilgili kanun 298 sayılı Seçim Kanunudur. Tam adı, “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun-Seçim Kanunu’dur. Ülkemizde yapılan seçimlere ilişkin temel ilke ve kurallar, bu kanunda düzenlenmektedir.

2- GENELGE:

16 Nisan Anayasa Değişikliği Referandumu için geçerli olan, 135 sayılı, Sandık Kurullarının Oluşumu ile Görev ve Yetkilerini düzenleyen genelgedir.

B) TEMEL TANIMLAR

1- SANDIK ALANI:

Sandık kurulunun görev yaptığı yer merkez olmak üzere 100 metre yarıçaplı alandır. Diğer bir deyişle sandıkların bulunduğu bina ve bahçesidir. Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri dışında özel güvenlik görevlileri ve belediye zabı-taları gibi görevliler de dahil olmak üzere resmi üniforma ve silah taşıyanlar sandık alanına giremezler (Kanun, M.83[1-2]).

2- SANDIK ÇEVRESİ:

Sandığın çevresindeki 15 metre yarıçaplı alandır. Sandık çevresinde sandık kuru-lu başkanı ve üyeleri, müşahitler, o sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler, bina so-mumluları ile çağrı üzerine gelen görevli kolluk güçlerinden başka kimse bulunamaz (Kanun, M.82[2]).

3- MÜŞAHİTLİK:

- Müşahit kime denir?

Sandık kurulunun oluşturulması, oy kullanma, tasnif ve tutanakların tutulması gibi sandık başı işlemlerini takip etmek üzere siyasi partilerin belge ile görevlendirdiği yetkiliye “müşahit” veya “gözlemci” denir. HAYIR ve Ötesi gönüllüleri, kendilerine sunulan alternatifler arasından tercih ettikleri siyasi partiye ait müşahit (gözlemci) kartını kullanarak, sandık başında görev yapacaklardır. Müşahitler, sandık çevresinde bulunabilirler.

- Müşahidin yasal hakları nelerdir?

Müşahitler sayım esnasında sayım masası başında yer alabilir ve oy pusulalarını görebilirler. Ancak siyasi parti müşahitlerinin sayısı beşten fazla ise, hazır bulunanlar

arasından başkan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık başında kalacak beş siyasi parti müşahidi her biri ayrı siyasi partiden olmak üzere tespit edilir. Müşahitler için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır (Genelge 135, M.42).

Müşahitler, seçim bittiğinde düzenlenen sandık sonuç tutanağının ıslak imzalı, mühürlü bir örneğini alır (Genelge 135, M.45-48), sonuçları ve tutanağın fotoğrafını telefon uygulamasına yükler, tutanağı HAYIR ve Ötesi bina sorumlusuna ulaştırır. “Müşahit Görev Belgesinin” seçim günü yanınızda bulundurulması çok önemlidir. Müşahit, bu belge ile görevini yapabilecektir (Genelge M. 135 ve M. 42 & Kanun, M. 12 ve 100).

Müşahitler, sandık kurulunun görevlerini doğru bir şekilde yerine getirmemeleri halinde, şikâyet haklarını kullanabilirler. Şikâyetlerinin kabul edilmemesi halinde ise, İlçe Seçim Kurulu'na itirazda bulunabilirler (Kanun, M. 116).

İtiraz, sandık sonuç tutanağının düzenlenip başkan ve üyeler tarafından imzalanmasına kadar sözle veya yazıyla, sandık kurulları vasıtasıyla yapılabileceği gibi, oy verme gününden sonraki salı günü saat 15.00'e kadar doğrudan ilçe seçim kurullarına yazılı olarak yapılabilir. İtirazın referandum sırasında avukatlara bildirilmesi ve onlar tarafından İlçe Seçim Kurulu'na başvurulması doğru olur.

*** UYARI: Müşahit olmak size görev aldığımız sandıkta oy kullanma hakkı vermez; kayıtlı olduğunuz sandıkta oy kullanmak durumundasınız. ***

4- SANDIK KURULU

- Sandık Kurulu kimlerden oluşur?

Sandık kurulu, 1 başkan ve 6 üyeden oluşan, 7 kişilik bir kuruldur. İdare amirleri, zabıta amir ve memurları, askeri şahıslar, TBMM üyeleri, sandık kurullarına seçilemezler (Genelge, M. 5 & Kanun, M. 26).

Sandık kurulu 1 başkan ile 6 asıl ve 6 yedek üyeden kurulur. Bu kurul, asıl üyeleriyle toplanır. Sandık kurulu başkanının görevi başına gelmemesi halinde, yerine kurul üyelerinden en yaşlısı başkanlık eder (Genelge, M. 3[5] & Kanun, M. 22 [5]). Eğer sandık kurulu üyelerinden eksik varsa, gelmeyen üye yerine, aynı partinin gönderdiği yedek üye geçer.

Kurul yedeklerle de tamamlanamazsa ve üye sayısı 3'ün altına düşerse, eksiklik o sandık alanında seçme yeterliliğine sahip okuryazar kişiler arasından başkanın seçeceği kimselerle doldurulur. Gelmeyen sandık kurulu üyesi beklenmez ve kurul çalışmaya başlar.

- Sandık Kurulu'nun görevleri ve işleri nelerdir?

Sandık kurulu başkanı, oy verme araçlarını zamanında sandık yerinde bulundurmaktan sorumludur.

(Genelge, M. 8 & Kanun, M. 68)

Başkan;

Kanun'a uygun biçimde hazırlanmış ve ağzı mühürlü kese içine konmuş, numaralı sandık kurulu mührü ve "TERCİH" mührünü,

Kapalı oy verme yerine asılacak Örnek 19 açıklama levhasını,

Kapalı oy verme yerine asılacak Örnek 20 uyarı levhasını,

Yüksek Seçim Kurulu tarafından üstü numaralanıp mühürlenmiş oy pusulası paketini,

Yüksek Seçim Kurulu amblemi bulunan ve İlçe Seçim Kurulu mührünü taşıyan sarı renkli oy zarflarına ait paketi,

Oy sandıklarının önlerine yapıştırılacak sandık numarasını gösterir etiketi,

İstampa, ıstampa mürekkebi, mühür mumu ve sicim ile sayfaları İlçe Seçim Kurulu Başkanlığınca mühürlenmiş tutanak defteri, sayım cetvelleri, tutanak kâğıtları ve tükenmez kalem,

Her sayfası İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı tarafından mühürlü ve sonu onaylı olan 2 nüsha sandık seçmen listesini,

Sahiplerine verilememiş olan seçmen bilgi kâğıtlarını,

135 sayılı Genelgeyi,

Sandık kurulu başkanı ve üyeleri ile bina sorumluları, seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri ve İlçe Seçim Kurulu tarafından sandık kurulu başkan ve üyelerini görev yerlerine ulaştırmakla görevlendirilen kişilerin oy kullanma haklarının bulunduğu dair belgeleri (142 no.lu Belge) ve diğer gerekli araçları, oy verme kabini ve oy sandığını seçim günü (bina sorumlusuyla haberleşerek) hazır etmekle sorumludur (Genelge, M. 8).

Yukarıda ver alan kalemlerden herhangi birinin eksik ve/veya hatalı olması halinde, müşahitlerimiz, derhal şikayet, şikayetin dikkate alınmaması halinde ise itiraz yoluna başvurmalıdırlar.

Ayrıca cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla oy verme yerine girilmesinin yasak olduğunu ve cezasının bulunduğunu, bu tür cihazların oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere sandık kuruluna bırakılması gerektiğini belirten levhalar, kapalı oy verme yerine asılır (Örnek 20) (Genelge, M. 14 & Kanun, M. 92).

Aşağıda belirtilen referandum öncesi süreçlerin sandık kurulu tarafından doğru işletildiğini kontrol ediniz:

- 1) And içilir.
- 2) Mühür torbası üyelerin önünde açılır.
- 3) Torba içinden çıkan sandık seçmen listesi, giriş kapısına asılır.
- 4) Seçim sandığının şeffaf ve boş olduğu gösterilir.
- 5) Sandık kapatılır ve sandık kurulu mührüyle mühürlenir.

6) Oy pusulaları paketlerinin Yüksek Seçim Kurulu tarafından numaralanıp mühürlenerek paketlenmiş olduğu kontrol edilir. Bu numaralı ve mühürlü paket açılır ve içinden çıkan oy pusulaları sayılarak, her birinin arkası sandık kurulu mührüyle mühürlenir (Genelge, M. 21).

7) Sarı renkli zarfların Yüksek Seçim Kurulu amblemi ve İlçe Seçim Kurulu mührünü taşıdığı kontrol edilir. Bu zarflar sayılır ve sandık kurulu bunlara mührünü basar. Böylelikle, her bir zarf üzerinde Yüksek Seçim Kurulu'nun amblemi ve iki tane de ayrı mühür bulunur (Genelge, M. 21).

8) Hesaba katılan ve geçerli sayılan oy pusulaları, sandık kurulunca düzenlenen tutanaklar, sayım ve dökümde kullanılıp alt tarafı kurulca imzalanan sayım cetvelleri, hesaba katılmayan, geçerli sayılmayan ve hesaba katılmayan zarflar sayılır.

9) Yapılan bu işlem sonunda sayılar tutanağa geçirilir.

10) Sandık Kurulu, sandık numarasını gösteren etiketi, sandığın önüne yapıştırır (Genelge, M. 21).

Boş oy pusulaları ve zarflar ile çuval, hiçbir gerekçe ile önceden açılmaz ve işlem yapılmış, mühürlenmiş, hazırlanmış olarak seçim günü sandığa getirilemez.

Boş oy pusulası ve zarflar ile çuvalların açılmasından başlanarak tüm işlemler, sandık kurulu ve müşahitler kontrolünde yapılmalıdır.

Bu işler tamamlandığında ve saati geldiğinde, oy verme işlemine geçilir.

C) GÖREVLER

1- REFERANDUM GÜNÜNDEN ÖNCE YAPILMASI GEREKENLER

Bu rehberi basarak yanınızda bulundurun.

Bir siyasi parti tarafından onaylanmış "Müşahit Belgesinin tarafınıza verildiğinden emin olun. Bina sorumlunuzla görüşmüşseniz, referandum sabahı da müşahit kartınızı bina sorumlunuzdan teslim alabilirsiniz.

Bina ve ilçe sorumlunuzun adını ve telefonunu kaydedin. HAYIR ve Ötesi çağrı merkezinin numarasını (+90 (542) 234 86 58), ve okulunuzda görev alacak diğer gönüllülerin iletişim bilgilerini kolay ulaşılabilir bir yerde bulundurun.

Rehberin ekinde yer alan örnek şikayet ve itiraz dilekçelerinden ile sayım sırasında oy takibi için kullanacağınız çeteleden yeterli olacağını düşündüğünüz sayıda basarak yanınıza alın. Dilekçelere HAYIR ve Ötesi telefon uygulamasından veya hayirveotesi.org adresinde yer alan internet sitesinden de ulaşabilirsiniz. Kanun ve Genelge'yi (en azından Genelge'yi) yanınıza alın.

Yanınıza kalem ve bolca kağıt alın. Ayrıca, telefonunuzun pilinin bitmesi ihtimaline karşın yanınızda şarj cihazı, mümkünse yedek güç kaynağı ve bolca yiyecek/içecek bulundurun.

2- REFERANDUM SABAHINA İLİŞKİN NOTLAR

Sabah 07:00'da (doğu illerinde 06:00'da) sandığımızın başında olmalıyız.

Sandık kurulu başkanı, İlçe Seçim Kurulu'ndan aldığı oy pusulası, sandık, torba, seçmen listesi, mühür vs. gibi oy verme araçlarını, oy verme zamanı başlamadan 1 saat önce, yerel saatle 07:00'da (doğu illerinde 06:00'da) sandığın konulacağı yerde hazır bulundurmak zorundadır.

Bu nedenle, müşahitlerimiz de, referandum günü oy kullanma işlemleri başlamadan en geç 1 saat önce, yani saat 07:00'da (doğu illerinde 06:00'da) oy verme yerine gelmiş olmalıdırlar.

Bina sorumlunuzla referandumdan önce en az bir defa yüz yüze görüşmüş olmanız önemlidir.

Sandığımızı yerleşmeden önce, bina sorumlunuz ile muhakkak yüz yüze görüşünüz.

Müşahit kartınızı daha önce edinmiş olmanıza rağmen kaybettiyerseniz, bina sorumlunuz ile görüşünüz.

Unutmayın: müşahitlik hakkı yasalarla size tanınmış bir haktır. (Genelge, M. 19 ve 42 & Kanun, M. 72, 82 ve 100) Ayrıca, sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına ait olsa da, sandık çevresinde alınacak tedbirler, müşahitlerin referandumla ilişkin iş ve işlemlerini takip etmelerini engelleyecek mahiyette olamaz (Genelge, M. 23 & Kanun, M. 82[1]).

Herhangi bir şekilde bu hakkınız engellenmeye çalışılır ve sandık başına alınmazsanız, ilgili Genelge ve Kanun maddelerinde bu hakkınızın mevcut olduğunu belirterek durumu derhal bina sorumlunuza bildiriniz. Sorunun çözülmemesi durumunda, itiraz sürecini başlatın ve tutanak altına alın.

Müşahit kartınızı cebinizde veya çantanızda tutmanız, istendiğinde göstermeniz beklenir. Bunun dışında parti, amblem, rozet gibi siyasi içerikli aksesuarlardan kaçınmanız gerekir.

(Kanun, M. 83).

3- OY KULLANMA İŞLEMİ ESNASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

Telefon kullanımı: Müşahit olarak, yanınızda telefon bulundurabilirsiniz. Ancak, sandık çevresinde sandık kurulu başkanı ve üyeleri dışında (yalnızca görevleri ile ilgili olarak), telefonla görüşülmesi yasaktır (Genelge, M. 23). Lütfen, telefon görüşmelerinizi sandık çevresinden uzaklaşarak yapın. Acil herhangi bir durumda çıkmamız gerekirse, durumu bina sorumlunuza bildirin.

Aşağıda belirtilen, referandum esnasındaki süreçlerin sandık kurulu tarafından doğru işletildiğini takip ve kontrol edin:

Kimlik Kontrolü: Gelen seçmenin adı, listeden bulunup kimlik kontrolü yapılır.

Sadece sandık seçmen listesinde adı bulunan seçmenler oy kullanabilirler ve sadece, [A] T.C. kimlik numarası taşıyan + fotoğraflı olmak kaydı ile:

- nüfus cüzdanı,
 - pasaport,
 - evlenme cüzdanı,
 - askerlik belgesi,
 - sürücü belgesi,
 - hakim savcılar ile yüksek yargı mensuplarına (Yargıtay ve Danıştay) verilen meslek kimlik kartı,
 - avukat, noter ve askeri kimlik kartı
- gibi, seçmenin kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resmi nitelikteki belgeler ile kimlik tespiti yapılabilir (Genelge, M. 29).

Diğer bir alternatif olarak,

[B] Üzerinde T.C. kimlik numarası olmayan resimli ve resmi bir kimlik belgesi ibraz eden seçmenin oy kullanabilmesi için, bu belgelerin yanında ayrıca seçmen bilgi kağıdını veya nüfus müdürlüklerince verilmiş nüfus kayıt örneğinin ibraz etmesi şarttır (Genelge, M. 29 [2]).

Bu belgelerden birini ibraz etmeyen seçmen oy kullanamaz!

Seçmen bilgi kağıdını sunmak, zorunlu bir unsur değildir.

Sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan seçmenlerin oy kullanması: Sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan seçmenlerin oy kullanmasına, ancak 142 belgesine sahiplerse izin verilir. Bu belge İlçe Seçim Kurulu tarafından sadece sandık kurulu başkan ve üyelerine, bina sorumlularına, görevli kolluk kuvvetlerine, sandık kurulu üyelerini görev yerlerine ulaştırmakla görevlendirilen kişilere verilen bir belgedir.

Sandık kurulu, bu belgeyle oy kullanacak kimselerin ilgili belgelerini, oy verme işleminden önce alır. Bu belge, diğer seçim evrakı ile birlikte İlçe Seçim Kurulu'na teslim edilir. Bu belgeyle oy kullanan seçmenlerin ad ve soyadları ile kimlik bilgileri, oy kullandıkları sandık seçmen listesinin sonuna yazılarak karşısına imzaları alınır (Kanun, M. 94).

Milletvekillerinin oy kullanmaları: Milletvekilleri, milletvekili kimliği ile seçmen bilgi kağıdını göstermek suretiyle kayıtlı oldukları seçim çevresi dışında da oylarını kullanabilirler (Genelge, M. 36 & Kanun, M. 44).

*** UYARI: Listede kayıtlı olmayanların ve milletvekillerinin oy kullanımı halinde ilgili belgelerinin orijinali, sandık kurulu tarafından oy verme işleminden önce alınır, kesinlikle kendilerine geri verilmez. Bu belgeler, diğer seçim evrakı ile birlikte İlçe Seçim Kurulu'na teslim edilir. Bu madde uyarınca oy kullanan seçmenlerin ad ve soyadları ile kimlik bilgileri, oy kullandıkları sandık seçmen listesinin sonuna yazılarak karşısına imzaları alınır. Ancak, bu seçmenlerin sayısı o sandık seçmen listesine dahil

edilmez; oy kullanan seçmenlerin toplamına dâhil edilir (Genelge, M. 36 & Kanun, M. 94). ***

Başkanın oy kullandırmadaki yönlendirmesi: Başkan, kanuna uygun biçimde hazırlanmış ve mühürlenmiş oy zarfı ile birleşik oy pusulasını, hiçbir tarafında herhangi bir işaret bulunmadığını ve arkasının sandık kurulu mührü ile mühürlü olduğunu, kurul üyelerine, müşahitlere ve seçmene gösterdikten sonra, “TERCİH” mührünü seçmene vererek kapalı oy verme yerini gösterir (Genelge, M. 30(b)). Sandık kurulu başkanının, bunun ötesinde bir yönlendirmesi ya da telkini olamaz.

Seçmeni etkileme yasağı: Zarf ve birleşik oy pusulasını alan seçmenin, oyunu kullanmadan önce danışmak veya görüşmek amacı ile başka bir yere gitmesine veya sandık alanında başka bir kimse ile görüşmesine izin verilmez (Genelge, M. 30). Sandık başında seçmene, vereceği oy hakkında hiç kimse müdahale, telkin ve tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen, oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalmaz (Kanun, M. 88).

Sandığa gidip, oy kullanmayan seçmen: Kapalı oy verme yerine girmeyen veya birleşik oy pusulası ile oy zarfını aldığı halde oy kullanmayan seçmenden birleşik oy pusulası, zarf ve mühür geri alınır (Genelge, M. 30 (son) & Kanun, M. 91,93).

Fiziksel engelliler: Görme engelli, felçli, elleri eksik olan veya bu gibi bedeni engelleri açıkça belli olan seçmene, o sırada sandık alanında bulunan akrabalarından birinin ya da akrabası yoksa, diğer herhangi bir seçmen yardım edebilir. Yardım eden seçmen, en fazla 1 kişiye yardım edebilir. Sandık kurulu başkanı ve üyeler ise, engelli seçmenlere yardım edemezler (Genelge, M. 32 & Kanun, M. 93)

Zihinsel Engelliler: Zihinsel engelli kişilerin, bu tıbbi durumunun mahkeme kararı ile teyit edilip, bu kişilerin hukuken “kısıtlı” ilan edilmiş olmaları durumunda, seçmen listesinde bulunmamaları gerekir (Kanun, M. 8). Ancak, vatandaşın seçim listesinde adının bulunması halinde, o kişinin zihinsel engelli olup olmadığının tespiti sandık kurulu başkanı, üyeleri veya müşahitlerin yetkisinde olan bir husus değildir.

Onaylı sandık seçmen listesinde yazılı her seçmen, oy verme yetkisine sahiptir (Kanun, M. 86). Ancak, bu kişiler kesinlikle tek başlarına ve yardım almadan oy kullanmalıdırlar (Genelge'nin 32. Maddesi bedensel engelliler içindir (bkz. yukarıda); zihinsel engelliler için değildir).

*** UYARI: Eğer birinin ismi seçim listesinde bulunuyorsa, oy kullanmalarını engelleme hakkımız bulunmamaktadır ve engellediğimiz durumda, suç işlemiş oluruuz.***

Refakatçi yasağı: Seçmen, kapalı oy verme yerinden çıkmadıkça, hiç kimse oraya giremez. Oy pusulasını hazırlamak için gerekli normal süreden fazla kapalı oy verme yerinde kalan seçmenler, kurul başkanı tarafından uyarılırlar. Bu uyarıya rağmen, kapalı oy verme yerinden çıkmayan seçmen, oradan görevlilerce çıkartılır. (Genelge, 30 & Kanun, M. 92).

Sandık kurulu başkan veya üyeleri, oy verme sırasında seçmenlere yardım etmek amacıyla kapalı oy verme yerine giremezler (Genelge, M. 35).

Refakatçi ile oy kullanmak isteyenleri kesinlikle engellemeli ve refakatçinin sadece bedensel engellerde yardım edebileceğini belirtmeliyiz.

Okuma-yazma bilmeyenler: Okuma-yazma bilmeyen seçmenlere, oylarını kullanmalarını konusunda başkaları tarafından sandık çevresinde yardım edilemez. Okuma-yazma bilmeyen seçmen, sorduğu ve istediği takdirde sandık kurulu başkanı, sadece birleşik oy pusulası üzerinde nasıl oy verileceğini açıklar.

Sandık kurulu başkan veya üyeleri, okuma-yazma bilmeyen seçmenlere oy verme sırasında yardım etmek amacıyla oy verme yerine giremez; oy kullanma sırasında yardım edemez (Genelge, M. 33).

Oyunu kullanıp sandık çevresinden uzaklaşmayan seçmen: Oyunu kullandıktan sonra sandık başından ayrılmayan seçmene, başkan uzaklaşmasını hatırlatır. Seçmen yine kalırsa, onu kolluk güçleri aracılığıyla uzaklaştırır (Genelge, M. 26).

Oy verme işleminin başlangıcı ve bitişi: Oy verme işlemi Batı'da saat 08:00'de başlar ve saat 17:00'de biter (Genelge, M. 27 ve 37). Doğu'da ise, saat 07:00'de başlar ve saat 16.00'da biter. Eğer bitiş saatinden önce sandık çevresine gelmiş ama oy verme işlemini vaktinden önce tamamlayamamış kişiler varsa, sandık başkanı bu kişilerin kimliklerini toplar. Bu kişilerin oy kullanmalarına izin verir. Saat 17:00'den (ve Doğu'da 16:00'dan) sonra gelen hiç kimse alınmaz. (Genelge, M. 37 & Kanun, M. 89).

Sandık çevresinde huzursuzluk çıkartanlar: Sandık kurulunun görevini yapmasına engel olmaya kalkışanlar ile oy verme, oyların sayım ve dökümü veya tutanaklara geçirilmesi gibi tüm sandık başı iş ve işlemlerinin düzenini bozmaya kalkışanları, başkan uyarır. Bu uyarının gereğini yerine getirmeyen kimse, kolluk gücü çağırılarak sandık çevresinden uzaklaştırılır (Genelge, M. 23 & Kanun, M. 82[3]). Ayrıca, sandık çevresinde, cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar hakkında, sadece sandık kurulu başkanı değil, üyeler de derhal kolluk güçleri çağırırlar ve olay yerinden uzaklaştırırlar (Genelge, M. 23 & Kanun, M. 82[5]). Müşahitler, bu gibi olayların gerçekleşmesi halinde, sandık kurulu başkanının bu yetkiyi kullanıp kullanmadığını gözetlemelidirler. Bu yetkinin kullanılmaması ve bunun üzerine gerekli tedbirlerin alınmaması halinde, önce okul ve sonra da ilçe sorumlularına bu durumu bildirmelidirler.

4. SAYIM SÜRECİNE İLİŞKİN ÖNEMLİ NOTLAR

Oy verme işlemleri biter bitmez:

Sandık seçmen listesindeki bütün seçmenlerin saat 17:00'den (doğu illerinde 16:00'dan) önce oylarını kullanmış olmaları halinde dahi, sandık zamanından önce açılmayacaktır. (Genelge, M. 37& Kanun, M. 96).

Sayım ve döküm açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar, sayım ve dökümü izleyebilirler (Genelge, M. 38).

Sayıma geçilmeden önce, sandık sonuç tutanağının ıslak imzalı kopyasını istediğinizi belirtiniz. Tüm tutanak kopyalarının birbirinin aynısı olması için karbon kağıdı ile çoğaltılması önemlidir. Aksi takdirde, tutanaklar arası farklılıklar oluşabilmektedir. Bunu vurgulayarak, sandık başkanına karbon kağıt verdiğiniz takdirde, kuvvetle muhtemel bu öneriyi geri çevirmeyecektir (Kanun, M. 105).

Masa üzerinde sandıktan başka ne varsa kaldırılır. Seçmen listesi üzerinde oy kullanılarak imza atmış veya parmak izi vermiş seçmen sayısı toplamı tespit edilir ve tutanağa geçirilir. Oy kullanmamış seçmenlerin isimlerinin yanındaki imza bölümüne çizgi çekilir. Bu sayıya liste sonuna yazılan ve sandık seçmen listesinde kayıtlı bulunmasa da, o sandıkta oy kullanmış olan görevli seçmenler de (142 no.lu belge ibraz ve teslim eden) ilave edilecektir.

Oylar sayılmadan önce:

Önce, kullanılmayan oy pusulaları ve zarflar sayılır. Oy kullanan seçmen sayısı ile toplanır ve ilk teslim alınan pusula ve zarf sayısı ile karşılaştırılıp, rakamların birbirini tutup tutmadığı kontrol edilir. Daha sonra, kullanılmayan oy pusulaları ve zarflar ayrı ayrı paket haline getirilerek mühürlenir, üzerlerine sayıları yazılır. Aynı sayılar, sandık sonuç tutanağına yazılır. (Genelge, M. 40 & Kanun, M. 97).

“TERCİH” mühürleri bir zarfa konup, zarfın ağzı mühürlenir. Bu zarf, kullanılmayan ve paketlenmiş olan oy pusulası ve zarflarla, bir torbaya konular ve torbanın ağzı ipe bağlanır. Bu işlemin amacı, sayım sırasında herhangi bir müdahale yapılmasının önüne geçilmesidir (Genelge, M. 40 & Kanun, M. 97).

Sandıkların açılması:

Öncelikle, sandıktan çıkacak oy pusulalarının konması için ayrılmış olan torbanın boş olduğu tespit edilir (Genelge, M. 40 & Kanun, M. 97).

Sandık açılarak, zarfların hepsi çıkartılır. Bu işlem sonunda sandıkta hiçbir zarf kalmadığına emin olunmalıdır. Çıkarılan zarflar yüksek sesle 2 defa sayılır (Genelge, M. 41 & Kanun, M. 98). Sayımın doğru yapıldığından emin olunduktan sonra, tutanağa geçirilmelidir. Eğer sonuçlar tutuyorsa 3. defa sayılmasına gerek yoktur. Eğer sonuçlar tutmaz ise 3. defa sayım yapılır ve bu son sayımın sonucuna göre çıkan zarf sayısı tutanağa geçirilir. (Genelge, M. 40&Kanun, M. 98).

Geçersiz zarfların tespit edilerek ayrılması, ancak kesinlikle imha edilmemesi gerekmektedir.

Geçersiz zarflar şu şekildedir (Genelge, M. 41 & Kanun, M. 100):

- Sandık kurulunca verilen şekil ve renkte olmayan zarflar;
- Üzerinde “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” amblemi olmayan kâğıttan imal edilmiş olan zarflar;
- Üzerinde Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan zarflar;

- Üzerinde İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührü”bulunmayan zarflar;
- Tamamı yırtılmış olan zarflar;

Üzerinde İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührü”dışında, herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya işaret taşıyan zarflar.

Ancak, zarfın üzerinde herhangi bir şekilde leke veya çizik olsa bile, bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığının kesin olarak anlaşılabilmesi halinde, bu zarflar geçerli sayılır. Esas olan, seçmenin tercihinin net şekilde seçilebilir olması ve bu tercihi yapan kişinin kim olduğuna dair herhangi bir işaret bulunmamasıdır.

Sandıklar, sayım ve döküm işlemleri bitmeden, oy verme yerinden çıkartılamaz (Genelge, M. 41 & Kanun, M. 98).

Zarfların ayrılması:

Zarflar geçerli ve geçersiz olarak ikiye ayrılır. Bu işlem yapılırken itiraza uğrayan zarflar, bir kenara konulur. İtiraza konu zarflar, tek tek kontrol edilir ve geçerliliğine sandık kurulu karar verir. Böylece geçerli ve geçersiz zarflar ikiye ayrılmış olur ve sayıları ayrı ayrı tespit edilerek, tutanağa işlenir (Genelge, M. 41 & Kanun, M. 98).

Geçersiz zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz. Geçersiz zarflar paketlenir, paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı üzerine yazılır (Genelge, M. 41 & Kanun, M. 98).

İmza atmış seçmen sayısının, geçerli ve geçersiz zarf sayısının toplamına eşit olması gerekir. (Genelge, M. 41). Eğer zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısına eşit ise veya eksik ise, başkaca işlem yapılmaz.

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, eşitliği sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısının düşülmesi halinde de eşitlik sağlanamıyorsa, sandık kurulu başkanı geçerli zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişi güzel çeker ve bu zarflar açılmadan, derhal yakılarak imha edilir. Bu durum harici hiçbir durumda yakılarak imha işlemi uygulanmaz! İmha edilen zarf sayısı, sandık sonuç tutanağına yazılır. Yukarıda belirtilen işlemler bittikten sonra, geçerli oy zarfları sandığın içine tekrar konularak sayıma geçilir.

Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanıp, mühürlenir (Genelge, M. 41).

Zarfların açılması:

Zarf sayısı ile imza sayısı eşitlendikten sonra, geçerli oy zarfları tekrar sandığın içine atılır.

Başkan, zarfların sandıktan çıkarılıp kendisine verilmesi için 1 üye, okunan oy pusulalarını sayım döküm cetveline geçirmesi için 2 üye, oy pusulalarını masa üzerinde düzenli bir biçimde yerleştirmek ve korumak için de 1 üye görevlendirir (Genelge, M. 42).

Başkan, cetvellerin ve oy pusulalarının konulacağı torbanın boş olduğunu gösterir ve zarfların açılmasına geçilir.

Oyların sayımı esnasında, sandık başkanı, zarftan çıkan pusulayı herkesin göreceği şekilde kaldırır ve ne yönde oy verildiğini (HAYIR veya EVET) oy verildiğini yüksek sesle okur (Genelge, M. 42 & Kanun, M. 100).

Bütün bu süreçte HAYIR ve Ötesi gönüllülerinin, müşahitliğin kendilerine tanıdığı yasal hak çerçevesinde süreci kolaylıkla takip edebilecekleri bir mesafede durmaya özen göstermeleri gerekmektedir.

Geçersiz sayılan, itiraz edilen ve / veya geçerli olabileceğinden tereddüt edilen oy pusulaları, bir kenara ayrılır bu sırada sayıma ara verilmez. Bu oy pusulalarını sandık kurulu başkanı ayrıca muhafaza eder (Genelge, M. 42 & Kanun, M. 100).

Sayım işleminin uzamaması adına, her 50 pusulada bir toplam sayının, tüm görevli ve müşahitlerce teyit edilerek ilerlenmesinde fayda bulunmaktadır. Aksi takdirde, çok sandıkta geçerli oy toplamı yakalanamamakta ve en baştan sayım yapılması gerekmektedir. Oy pusulalarını sayım döküm cetveline geçirmesi için görevlendirilen 2 üye, eş zamanlı olarak sayım ve döküm cetveline oyları işlerler. İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulası adedi, bu 2 ayrı sayım ve döküm cetvelinde aynı ise, ikinci bir sayıma gerek yoktur. Eşitsizlik olması halinde ise, ikinci sayım yapılır. Eğer sonuçlar tutmazsa, üçüncü kez sayım yapılmalıdır. Bu üçüncü sayım, siyasi partili olmayan kurul üyesi veya başkan tarafından belirlenen kişi tarafından, tek cetvelle işlenmek suretiyle yapılır. Bu üçüncü sayımdaki sonuç, geçerli sayılmalıdır. Tüm bu sayımlarda kullanılan cetveller (ilk iki sayım dahil, muhafaza edilir) (Genelge, M. 42 & Kanun, M. 100).

Tüm zarflar açıldıktan ve oylar sayıldıktan sonra, tereddütlü veya itiraza uğrayan oy pusulaları, sandık kurulunca ayrı ayrı değerlendirilip, geçerlilikleri hakkında karar alınır ve bu kararlar, sandık tutanak defterine işlenir.

Geçerli sayılan ve hesaba katılan oy pusulaları sayım ve döküm cetvelinde ait olduğu yere işlenir ve sonuç tutanağına yansıtılır.

Geçerli sayılmayan veya hesaba katılmayan oy pusulaları ise, ayrı ayrı paket yapılarak (geçerli sayılmayanlar 1 paket, hesaba katılmayanlar 1 paket) bağlanır ve paketin üzeri mühürlenerek, sayısı yazılır ve saklanır. Bu oy pusulaları yakılamaz, yırtılamaz ve yok edilemez. Bunların sayısı, özel tutanakta ilgili yere işlenir.

Bu işlemler tamamlandıktan sonra, sayım ve döküm cetvelinde “HAYIR” ve “EVET” oylarının toplam sayısı, kendi sütununun altına rakam ve yazıyla işlenir. Sayım ve döküm cetvelinin bir örneği, zarf içinde İlçe Seçim Kurulu’na teslim edilir.

Sayım ve döküm cetvelindeki sonuçlar, sandık sonuç tutanağına işlenir. Bu bilgilerin doğruluğu, sandık başkanı tarafından sayım ve döküm cetveli sonuçları ile karşılaştırıldıktan sonra, sandık sonuç tutanağı, başkan ve üyeler tarafından imzalanıp, mühürlenir. Bütün bu işlemler, tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanıp, mühürlenir (Genelge, M. 42 & Kanun, M. 100).

Hangi pusulalar geçersizdir?

Aşağıdaki oy pusulaları geçersiz sayılır (Genelge, M. 43 & Kanun, M. 101 ve 102):

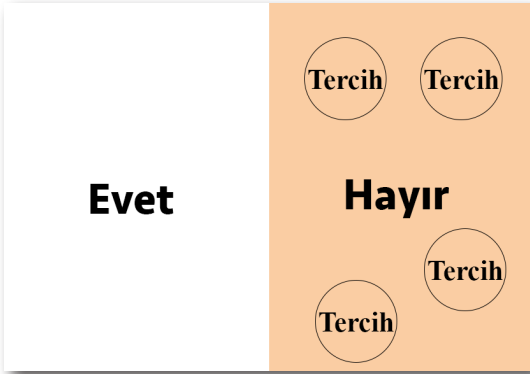
- YSK'nın belirlediği biçim ve renkte olmayan;
- "T.C. Yüksek Seçim Kurulu" filigranı bulunmayan;
- Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan;
- Hiçbir yerine "TERCİH" mührü basılmamış olan;
- "HAYIR" ve "EVET" için ayrılmış alanlardan birden fazlasına mühür basılmış olan;
- İki alana taşmış "TERCİH" mührü bulunan;
- Sandığın ait olduğu seçim çevresinden başka bir seçim çevresi için düzenlenmiş bulunan;
- Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya kopartılmış olan;
- Üzerinde "TERCİH" mührü dışında veya yerine herhangi bir özel işaret, isim, imza, parmak izi vb. olan;
- Belirgin bir şekilde ve özel olarak karalanmış çizilmiş veya işaretlenmiş olan;
- Üzerinde yer alan matbu yazıların ve şekillerin dışında yazılar veya harfler, şekiller veya sayılar olan.

Aşağıdaki haller, oy pusulalarını geçersiz kılmaz (Genelge, M. 43 & Kanun, M. 102):

- Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması;
- Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazaen yırtılması;
- Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığı anlaşılamayan
- Birleşik oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle "TERCİH" mührü" ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi
- Bir alana birden çok "TERCİH" mührü basılması
-

Geçersiz oy pusulası örnekleri:

Hangi pusulalar hesaba katılır / hangileri katılmaz?

Pusuluların geçerli olup olmaması ile, hesaba katılıp katılmayacağı, ayrı hususlardır. Sayım sonucunda düzenlenecek sonuç tutanağında da, bunlar için ayrı birer hane vardır. Geçerli ve geçersiz sayılacak oy pusulaları yukarıda tanımlanmıştır. Bunlar dışında, bir de hesaba hiç katılmayacak oy pusulaları olabilir (Genelge, M. 44 & Kanun, M. 102).

Eğer oy pusulasında, baskıda silinme veya yanlışlık yapılmış olsa bile, hangi tercih için oy verildiği kesin olarak anlaşılıyorsa, o oy pusulası hesaba katılır.

Eğer zarfın içinden el ilanı, broşür, özel işaret veya şekil taşıyan kağıt ya da herhangi bir madde çıkarsa, bu zarftan çıkan oy pusulası hesaba katılmaz.

5. SAYIM SÜRECİ SONRASINDA, SANDIK SONUÇ TUTANAĞI HAZIRLANMASI VE İLANI

Aşağıda belirtilen sandık sonuç tutanağının hazırlanması ve sonrası süreçlerin sandık kurulu tarafından doğru işletildiğini gözetiniz (Genelge, M. 45& Kanun, M. 105 ve 106).

- Kesinlikle sandık sonuç tutanağının, sayım işlemi sonuçlanmadan imzalanmasına müsaade etmeyin. Bu, “kolaylık olsun” diye sıklıkla yapılan ama büyük ihmal ve suistimallere yol açan, yanlış bir uygulamadır.
- Sandık sonuç tutanağına geçirilecek bilgiler şunlardır: Sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan ancak kanun gereği oy kullanan seçmen sayısı, oy kullanan seçmenlerin toplam sayısı, geçerli oy pusulalarının toplamı, geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulası toplamı ile geçersizlik sebepleri.
- Sandık sonuç tutanaklarındaki toplam oy sayılarını gösterir kısmın doğru doldurulup doldurulmadığını ve bu kısmın, HAYIR/EVET oyları toplamı ile tutup tutmadığını kontrol edelim!

UYARI

YSK'nın son düzenlemesi ile aşağıdaki bilgiler tutanak şablonundan çıkarılmıştır. Daha sonraki hukuki takibimiz açısından önemli olan bu bilgilerin müşahitler tarafından toplanması önemlidir:

1. Sandık Başkanının teslim aldığı ve sabah hazırlık esnasında sayımı yapılan boş zarf ve pusula sayılarının yazıldığı bölüm;

2. Sandığa ait seçmen listesinde olmadığı halde kanun gereği (sandık kurulu üyesi veya görevli kolluk kuvveti olarak Örnek 142 belgesiyle) oy kullanan seçmen sayısının belirtildiği bölüm;

3. Geçersiz sayılan zarf ve pusulalar ile hesaba katılmayan zarf ve pusulaların, geçersizlik veya hesaba katılmama nedenlerinin yazıldığı bölüm;

4. Halk oylamasına katılan seçmen sayısı tutanakta yer alırken, sandıktan çıkan zarf sayısı ile zarflardan çıkan oy pusulası sayısının yazıldığı bölümler tutanaktan çıkarılmıştır.

- Tüm bilgilerin tutanağa doğru girildiğinden emin olduktan sonra, ıslak imzalı ve mühürlü kopyayı almaya çalışın. Eğer müşahidi olduğunuz partiden görevli başka bir kişiye ıslak imzalı kopya verilmişse, size ıslak imzalı kopya vermeme hakları vardır . Bu tür bir durumda, ıslak imzalı kopyayı edinen herhangi bir kurul üyesinden kopyanın fotoğrafını çekin /fotokopisini alın. Bunu yapamadığınız takdirde, kapıya asılan tutanağın fotoğrafını çekin. Islak imzalı bir nüsha, olası itiraz durumlarında yasal sürecin başlatılabilmesi için gerekli olduğundan, bu nüshaya ulaşmak için azami gayret sarf edilmelidir.
- Tutanağın fotoğrafını ve üzerindeki bilgileri HAYIR ve Ötesi telefon uygulamasına yükleyin.
- Sayım sonucu tutanağı kurulun tüm üyelerine imzalatılır ve mühür basılır.
- Tutanak, sınıfın kapısına asılmalıdır.
- Tutanak kopyasını bina sorumlunuza teslim edin.
- Sandık sonuç tutanağı müşahitlere dağıtıldıktan sonra, geçerli ve geçersiz pusulalar, zarflar ve tüm seçim araçları ayrı ayrı paketlenir, başkan ve üyeler tarafından imzalanıp mühürlenmiş bir torbaya konulur ve İlçe Seçim Kurulu'na götürülür.
- Torbayı götürme ve teslim etme görevi, sandık kurulu başkanı ve en az iki sandık kurulu üyesine (kura ile belirlenir) aittir. Adı kura da çıkmasa da diğer sandık kurulu üyeleri ve müşahitler de bu teslimata refakat edebilir (taşıtta yer varsa veya taşıt kendileri tarafından sağlanırsa). Bu, kanunun verdiği bir haktır (Genelge, M. 47 & Kanun, M. 107).

- İlçe Seçim Kurulu'na teslimata gidilirken, hiçbir yere uğranılamaz veya yolda durulamaz (Genelge, M. 47 & Kanun, M. 107).

6. İLÇE SEÇİM KURULU'NA TESLİM EDİLECEK MATERYALLER HAKKINDA ÖNEMLİ HUSUSLAR

İlçe Seçim Kurulu'na gitmeden önce, aşağıdakilerin sandık kurulu tarafından ayrı ayrı hazır edildiğinden emin olun:

- Hesaba katılan ve geçerli oy pusulaları;
- Sandık kurulunca düzenlenen tutanaklar;
- Alt tarafı sandık kurulunca imzalı sayım ve döküm cetvelleri (bir örneği zarf içinde);
- Geçersiz oy pusulaları (ait olduğu zarfın içinde olmak üzere)
- İtiraza uğrayan oy pusulaları (ait olduğu zarfın içinde olmak üzere);
- Hesaba katılmayan zarflar (açılmadan önce geçerli olmadığı anlaşılan zarflar- saklanan zarflar - içine oy pusulası konulmamış olan zarflar);
- Kullanılmamış olan oy zarfları ve birleşik oy pusulaları;
- Tutanak defteri.

Bunlar, ayrı ayrı paketler halinde sarılarak, sayıları üzerine yazılmış ve üzerleri sandık kurulunun mührü ile mühürlenmiş halde, hepsi tek bir torbaya konmalıdır. Bu torbanın ağzı yine kurul mührüyle mühürlenmek ve imzalanmalıdır (Genelge, M. 46).

Müşahit, eğer sandık kurulu başkanı ve varsa diğer üyelerle birlikte İlçe Seçim Kurulu'na giderse, İlçe Seçim Kurulu'nun, yukarıda bahsedilen torbayı ve sandık kurulu mührünü alarak, torbayı getiren üyeler önünde açtığından ve içindekiler hakkında üç nüsha tutanak tuttuğundan emin olmalıdır. Bu tutanağın alt tarafı torbayı ve mührü teslim edenlerle İlçe Seçim Kurulu başkanı ve üyelerden biri tarafından imzalanır. Bu tutanağın bir nüshası, İl Seçim Kurulu'na gönderilecek evraka bağlanır, bir örneği de sandık kurulu başkanına verilir (Genelge, M. 47& Kanun M. 107).

7. TUTANAK, ŞİKAYET VE İTİRAZ

1. Tutanak:

Herhangi bir usulsüzlüğün veya aykırılığın tespitini içeren belgeye, "tutanak" denir. Referandum sırasında veya öncesinde karşılaştığımız usulsüzlük veya aykırılıkların düzeltilmesi için, öncelikle kibarca sözlü olarak uyarıda bulunun. Uyarınız dikkate alınmaz ise, söz konusu usul ve aykırılıkların daha sonradan ispatı bakımından, tutanak altına alınması önem arz etmektedir. Hazırlanan tutanak, aşağıda belirtilen şikayet dilekçesine ek yapılarak, iddialarımızı kuvvetlendirmektedir. Tutanağın müşahit olarak tarafınızca ve sandık kurulu başkanı veya en az 2 üyesi tarafından imzalanması faydalı olacaktır. Sandık kurulu başkanı veya üyeleri tutanağı imzalamaktan imtina eder ise, etraftaki seçmenlerden ikisinin imzasının alınması uygun olacaktır.

Ancak, mevcut durumun aciliyeti söz konusu olduğunda tutanak düzenlenmesi her zaman mümkün olmamaktadır. Bu gibi durumlarda, şikayet dilekçesinde olgular açıkça belirtilerek, tutanak tutulmasından vazgeçilebilir.

2. Şikayet ve İtiraz

Sandık kurulunun her türlü iş ve işlemlerine karşı, sandık kuruluna karşı şikâyet yoluna gidilebilir.

Sandık Kurulu Başkanlarının ve Kurulun yaptıkları işlemlerin, aldıkları tedbirlerin kanunlara aykırı olduğunun tespit edilmesi durumunda; ilgili Sandık Kuruluna başvurarak durumun bildirilmesine **Şikayet** denilir.

Sandık kuruluna şikayet, referandum sonuçlarını saptayan tutanağın düzenlenmesine kadar yazılı veya sözlü olarak yapılır.

Sandık Kurulu Başkanlarının ve Kurulun yaptıkları işlemlerin, aldıkları tedbirlerin kanunlara aykırı olduğunun tespit edilmesi durumunda; İlçe Seçim Kurulu'na başvurarak durumun bildirilmesine **İtiraz** denilir.

İlçe Seçim Kurulu'na İtiraz, oy verme gününden sonraki Salı günü en geç saat 15.00'e kadar yazılı olarak yapılmalıdır.

İtiraz için sandık sonuç tutanaklarını olabildiğince hızlı biçimde (en geç 12 saat içinde) HAYIR ve Ötesi ofislerine ulaştırmalıyız!

Usulsüzlük yapıldığını gördüğümüz durumlarda önce yapıcı bir üslupla uyarıda bulunalım, gerekirse HAYIR ve Ötesi bina sorumlusuna ve/veya avukatlarına danışalım ve sorunu çözemiyorsak şikayet hakkımızı mutlaka kullanalım.

Şikayet reddedilirse, itiraz hakkımızı kullanalım.

Şikayet ve itiraz dilekçe örneklerini mutlaka yanımızda bulunduralım.

Şikayet ve itiraz dilekçelerini kullanmadığımız usulsüzlük durumlarında sandık sonuçlarına itiraz hakkımız kalmaz!

Seçmenler, kendileriyle ilgili işlem ve kararlara, siyasi partiler ise tüm referandum iş ve işlemlerine karşı itiraz yoluna başvurabilirler.

Sandık kurulunun şikayeti ret kararına karşı, İlçe Seçim Kurulu'na itiraz yoluna başvurulabilir.

İtiraz, referandumun yapıldığı günden sonraki 2. gün saat 15:00'a kadar İlçe Seçim Kurulu'na yapılabilir. İtiraz, şikayet üzerine ret kararı veren sandık kurulu aracılığıyla ya da doğrudan İlçe Seçim Kurulu'na bu süre içerisinde yapılabilir. Fakat sandık sonuç tutanaklarına ilişkin yapılacak itirazların, doğrudan İlçe Seçim Kurulu'na yapılması gerekir.

İtiraz yazılı yapılmalı ve itiraz dilekçesinde itiraz sebepleri ile bu sebeplerin dayandığı deliller tek tek yazılmalı, varsa dilekçeye eklenmelidir.

İlçe Seçim Kurulu, yapılan itirazları en geç itirazın yapıldığı tarihten sonraki 2. gün saat 17:00'a kadar karara bağlar.

HANGİ DURUMLARDA ŞİKAYET / İTİRAZ EDEBİLİRİM?

Sandık kurulu başkanı müdahale etmediği takdirde, önce şikayet, şikayetin kabul edilmemesi halinde ise itiraz edebileceğimiz durumlardan bazıları aşağıdakilerdir (sadece örnek olarak listelenmiştir):

Referandum öncesinde:

- Sandık kurulunun oy kullanılması hazırlıklarını doğru yapıp yapmadığı;
- Oy zarfının üzerinde YSK amblemi ve İlçe Seçim Kurulu mührünün olup olmadığı ve referandum sabahı, sandık kurulu mührünün vurulup vurulmadığı;
- Oy pusulasının arkasında sandık kurulu mührünün referandum sabahı vurulup vurulmadığı;
- Sandıkların şeffaf olmaması;
- Sandık içlerinin boş olup olmadığının kontrol edilmemesi;
- Sandıkların dolu olması;
- Sandığın hatalı yerde durması.

Referandum süresince:

- Oy kullanma aşamasında kimlik kontrolü yapılmaması;
- Oy kullanmaya gelen seçmenlerin kimliklerinin oy kullanmaya uygun olup olmadığı;
- Seçmen listesinde ismi olmayan kişilerin oy kullanması;
- Aynı kişi(ler)in birden fazla kez oy kullanması;
- Kurul üyeleri tarafından oy kullanımı konusunda yönlendirme yapılması;
- Fiziksel engellilere sürekli olarak aynı kişi(ler)in refakat etmesi;
- Engellilere ve okuma yazma bilmeyenlere doğru şekilde oy kullandırılmaması;
- Sandık başına fotoğraf makinesi veya cep telefonu ile girilmesi;
- Sandık başına birden fazla kişi ile girilmesi;
- Kavga ve kargaşa durumlarında asayişin sağlanamaması;
- Şiddet/tehdit edilme durumlarında güvenliğin sağlanamaması
- Binada görevli diğer referandum görevlilerinin (142 no.lu belge ile oy kullanacak olanların) kendi sandığında oy kullanıp kullanmadıklarının kontrol edilmemesi ve 142 no.lu belgenin sandık kurulunca teslim alınmaması

Sayım süresince / sonrasında:

- Sandıklardan damgasız / sahte damgalı oy pusulaları çıkması;
- Sandıklardan lekeli oy pusulaları çıkması;
- Geçersiz oyların geçerli sayılması;
- Geçerli oyların geçersiz sayılması;
- Elektriklerin kesilmesi ve bu esnada sayıma devam edilmesi/sayımın tamamlanması;

- Sayım kayıtlarının hatalı tutulması; rakam ekleme, çıkarma vs.
- Sayım tutanağının sınıf dışına asılmaması;
- Sandıkların açılmasından sonra geçersiz zarfların geçersizlik nedeninin yazılması;
- Zarf sayısı ile oy kullanan seçmen sayısının birbirini tutmaması;
- Oy pusulalarının doğru sayılmaması;
- Çıkan oyların doğru partiye yazılmaması;
- Geçersiz oy pusulalarının ve zarfların ayrı ayrı paketlenmemesi;
- Geçersiz oy pusulalarının geçersizlik nedeninin yazılmaması;
- Yırtılan, çizilen, üzerine işaret konulan, iki alana mühür basılan oy pusulalarının geçersiz sayılmaması;
- Sandık sonuç tutanaklarının toplam oy sayılarını gösterir kısmının doğru doldurulmaması ve / veya bu kısmın, oy toplamı ile tutmaması
- Sandık sonuç tutanaklarının ıslak imza ile imzalanıp mühürlenmemesi.

KONU: 16 Nisan 2017 günü yapılan Anayasa Değişikliği Halk Oylaması'nda Sandık Kurulu İşlemlerine karşı şikâyetimin sunulmasıdır.

AÇIKLAMALAR: Kurulunuzun, oy kullanılması / Sayım döküm / tutanak düzenlenmesi sırasında.....

şeklinde yaptığı uygulama usule, yasaya, YSK karar ve genelgelerine aykırıdır.

Yukarıdaki belirtilen mevzuat uyarınca yapılan işleme karşı şikâyetimi sunuyorum. İşlemin düzeltilerek hukuka aykırılığın giderilmesini arz ve talep ederim.

Saygılarımla

Adı - Soyadı:

TC Kimlik No:

Müşahidi olunan parti:

Müşahitlik yapılan okul:

Adres:

Sandık Kurulu Başkanı Adı-Soyadı:

TC Kimlik No:

İmzası

Sandık Kurulu Mührü

Tanık Adı-Soyadı:

TC Kimlik No:

İmzası

Tanık Adı-Soyadı:

TC Kimlik No

İmzası:

298 s. Kanun md.165 uyarınca şikâyet dilekçesinin tutanağa geçirilmemesi suçtur.

İLÇE SEÇİM KURULU, SANDIK KURULU BAŞKANLIĞINA,

16 Nisan 2017

KONU: 16 Nisan 2017 günü yapılan Anayasa Değişikliği Halk Oylaması'nda Sandık Kurulu İşlemlerine karşı şikâyetimin sunulmasıdır.

AÇIKLAMALAR: Kurulunuzun, resmi siyasi partilerden birinden alınmış olan müşahit kartım olduğu ve 135 sayılı Genelgenin 19 no' lu maddesi (298 No.lu Kanun, Madde 82) göre müşahit olma hakkım olduğu halde, sabah şahsımı sandıkta müşahit olarak kabul etmemek şeklinde yaptığı uygulama usule, yasaya, YSK karar ve genelgelerine aykırıdır. Şöyle ki, ilgili madde aşağıdaki gibidir:

“Sandık çevresinde, sandık kurulu başkan ve üyeleri, milletvekilleri, o sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler ve o sandıkta görevli müşahitler ile bina sorumluları ve çağrı üzerine gelen görevli kolluk güçlerinden başka kimse bulunamaz. Şu kadar ki, siyasi partilerin seçim kurullarına bildirdikleri itiraza yetkili kişiler ile temsilciler, seçim kurullarınca önceden kendilerine verilen belge ile sandık çevresinde bulunabilirler. Medya mensuplarının sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla kısa süreli görüntü ve bilgi elde etmeleri de serbesttir (298/82-2).”

Yukarıdaki belirtilen madde uyarınca yapılan işleme karşı şikâyetimi sunuyorum. İşlemin düzeltilerek hukuksal aykırılığın giderilmesini arz ve talep ederim.

Saygılarımla,

Adı - Soyadı:

TC Kimlik No:

Müşahidi olunan parti:

Müşahitlik yapılan okul:

Adres:

Sandık Kurulu Başkanı Adı-Soyadı:

TC Kimlik No:

İmzası

Sandık Kurulu Mührü

Tanık Adı-Soyadı:

TC Kimlik No:

İmzası

Tanık Adı-Soyadı:

TC Kimlik No

İmzası:

298 s. Kanun md.165 uyarınca şikâyet dilekçesinin tutanağa geçirilmemesi suçtur.

Konu: 16 Nisan 2017 günü yapılan Anayasa Değişikliği Halkoylaması'nda Kurul İşlemlerine Karşı şikâyetimin sunulmasıdır.

AÇIKLAMALAR

Kurulumuz tarafından düzenlenen sandık sonuç tutanağı 135 sayılı Genelgenin 45. Maddenin son iki fıkrası düzenlemesine rağmen, müşahit olduğum halde tarafıma verilmemektedir. Şöyle ki, ilgili madde aşağıdaki gibidir:

“Sandık sonuç tutanağının (Örnek: 129/A) birer sureti, yeteri kadar hazırlanarak sandık kurulu başkanı ve üyelerince imzalandıktan ve mühürlendikten sonra seçime katılma yeterliliği olan ve talep eden siyasi parti müşahitlerine (siyasi parti gözlemcilerine) verilir. Bu tutanaklar talep halinde öncelikle sandık kurulunun siyasi partili üyelerine imza karşılığında verilir. Ancak bu halde, o partinin müşahidine ayrıca tutanak verilmez. Müşahitlere verilecek sandık sonuç tutanakları, çok yapraklı kopyalı suret biçiminde hazırlanır. Sandık sonuç tutanağı verilen müşahit ve sandık kurulu üyelerinin ad ve soyadları ile temsilcisi oldukları siyasi partinin adı sandık kurulu tutanak defterine yazıldıktan sonra tutanağın teslim alındığına dair imzaları alınır.

Sandık kuruluna, seçime katılma yeterliliğini haiz siyasi parti sayısından beş fazla sayıda sandık sonuç tutanağı verilir (298/105).”

Yukarıdaki belirtilen madde uyarınca yapılan işleme karşı şikâyetimi sunuyorum. İşlemin düzeltilerek hukuksal aykırılığın giderilmesini arz ve talep ederim.

Aksi halde yapılan işlemlere karşı 298 sayılı Kanun 163. Maddesinin 1-2 fıkrası uyarınca sorumlular hakkında cezai müeyyidesi olduğunu hatırlatırım.

Kurul başkan ve üyelerinin seçim işlerini bozması: Madde 163 — (Değişik:17/5/1979-2234/1md.)

“Seçim kurulları başkan ve üyelerinden herhangi biri kanuna aykırı hareketleriyle seçim muamelelerinin yapılmasını ve oy verilmesini kısmen veya tamamen imkânsız kılar yahut seçimlerin butlanına bilerek sebebiyet verirse, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bunlar seçim neticelerini ilan etmezler, tutanağı asmazlar veya kanunen vermeye mecbur oldukları tutanak suretlerini vermezlerse aynı ceza ile cezalandırılırlar.”

Yukarıdaki belirtilen madde uyarınca yapılan işleme karşı şikâyetimi sunuyorum. İşlemin düzeltilerek hukuksal aykırılığın giderilmesini arz ve talep ederim.

Saygılarımla,

Adı - Soyadı:

TC Kimlik No:

Müşahidi olunan parti:

Müşahitlik yapılan okul:

Adres:

Sandık Kurulu Başkanı Adı-Soyadı:

TC Kimlik No:

İmzası

Sandık Kurulu Mührü

Tanık Adı-Soyadı:

TC Kimlik No:

İmzası

Tanık Adı-Soyadı:

TC Kimlik No

İmzası:

298 s. Kanun md.165 uyarınca şikâyet dilekçesinin tutanağa geçirilmemesi suçtur.

